

Ez zegoen eta ez dago dieta mirakulutsurik

LONDRES, XIX. MENDE HASIERA. Lord Byron poeta ingelesak ozpinaren dieta egitea erabaki zuen, erromantikoen artean hain modakoa zen itxura argal, zurbil, gaixotia lortzeko.

Cambridgeko Unibertsitateko medikuntzaren historiako irakasle Louise Foxcroftek *Calories & Corsets* (2012) lanean dioenez, gizakiak antzinara hasi ziren dieta egiten –“dieta” hitza grekeratik dator–, baina orduan dieten helburua osasun mental nahiz fisikoari mesede egitea zen. XIX. mendean helburu estetikoak nagusitu zen, eta ahalik eta ahalgin txikiena eginda eta ahalik eta azkarren kiloak galtzeko dieta mirakulutsuak perretxikoak bailiran ugaltu ziren. Lord Byronen dieta egunerokoz edatean eta ozpinez bustitako elikagaiak jatean zetzan. Gorputza garbitzea zuen helburu, eta baita ederki garbitu ere; dietaren albo ondorio nagusiak oka eta behe-rakoa ziren. Eta, hala ere, ezin dugu garaiko dieta kaltegarrienen zerrendan sartu.

XX. mendearen hasieran tenia zizarea erabiltzen hasi ziren argaltzeko (urte asko geroago, Maria Callas soprano ezagunak metodo hori erabiltzen zuen zurrumurrua zabaldu zen, baina horren frogarik ez dago). Zizare arrautzak piluletan hartzen zituzten. Zizarea hesteetan haztean, elikagaiak xurgatzen hasiko zen, eta horrek, jakina, pisu galera ekarriko zuen, baita beste albo kalte gutxi batzuk ere: beherakoa, meningitisa, ikusmen arazoak, epilepsia, demen-tzia... Gogoan izan teniak bederatzi metro luze izatera irits daitezkeela. Egia da nahi adina argaldu ondoren parasitoen aurkako botikak hartuta senda zitekeela dietagilea, baina sugetzarra botatzeak konplikazioak sor-zitzakeen digestio-aparatuaren.

Artsenikoaren dieta sinpleagoa zen, baina ez osasungarriagoa. Dosi hilgarriak saihestuz ahalik eta artseniko gehien hartzean zetzan. Gainera garaiko “dietista” txerpolariek sarritan ez zieten bezeroei esaten

XIX. mendean nagusitu ziren helburu estetikoak lortzeko dietak. Besteak beste kautxuzko kortsea asmatu zuten pisua galtzeko eta, hala, oihalezko kortsetan sartu ahal izateko.

beren erremedio magikoek artsenikoa zutenik eta, horrenbestez, argaltzeko obsesio handia zutenek pozoi-tzeko arrisku handia zuten.

Kautxua ere erabili izan zuten argaltzeko, baina, zorionez, material toxikoa ez zen sabeleratu behar. XIX. mendearen erdialdean, Charles Goodyearrek, bulkanizazio prozesuaren bidez, asko hobetu zituen kautxuaren propietateak, eta materialaren erabilera asko zabaldu zen. Kautxuzko kortseak eta azpiko galtzak egiten hasi ziren; presioa eragiteaz gain izerdia areagotzen zuten, baina azaleko infekzioak ere bai.

XX. mendearen hasieran, Horace Fletcher estatubatuarrak kiloak galtzeko bide on bat janaria asko mastekatzea eta gero ahotik botatzea zela erabaki zuen. Jakiak ahoan txikituta gorputzak behar zituen elikagaiak xurgatuko zituen, eta gainerakoa botatzeak gizentzea saihesten lagunduko zuen. Gaur egun jakina da ondo murtxikatzea osasungarria dela. Baina Fletcherren arabera, tipula, esaterako, 700 aldiz mastekatu behar zen. Haren esanak betez gero, asko jaterik ez zegoen, eta, beraz, haren dietaren sekretua ez zen hain ezkutukoa: gutxi jatea. ■

Arrastoak Egiptoko animalia baltsamatuak Oiasson

IRUNGO Oiasso Museoan *Egiptoko animalia sakratuak*. Bidaia bat momifikazioaren sekretuetara izenburuko erakusketa ikusgai izango da datorren apirilaren 14a bitartean.

2009tik 2012ra Nafarroako Unibertsitateko lantalde bat egiptoar animalia momiak aztertzen aritu da, Gorka Bastarrika doktorearen gidaritzapean. Antzinako Egiptoko fauna aztertzeaz gain, baltsamatzeko tekniken eta material berri jasotzeko, animalien gorpuen barrenean jarri ohi zituzten baso, makila edo kanaberak ikusteko, datazioa zehazteko, eta antzinako egiptoarrek beren jainko-jainkosei babesa eskatzeko erabiltzen zituzten barne-amuletoen garrantziaz jabetzeko balio izan du ikerlan sakonak.

Lanaren emaitza Oiasson ikus daiteke orain. Erakusketak hamaika animalia momia biltzen ditu –beheko argazkian, horietako bat, egiptoarrentzat sakratua zen katu baltsamatu–, guztiak 2.700 urte baino zaharragoak, baita Egiptoko ehorzte-tradizioari lotutako hainbat amuleto eta bestelako objektu ere. ■

THE BURGANDI BOUDOIR